

КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЕСТРАДИ ТА ДЖАЗУ

СИЛАБУС

МИСТЕЦТВО АКОМПАНеМЕНТУ В ДЖАЗІ

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень	Курс	I-II
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	1-4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	120
Освітньо-професійна програма	Оркестрова майстерність	Лекції	-
		Практичні	-
		Індивідуальні	64
		Самостійна робота	56
		Семестровий контроль	Заліки: 1,3 Екзамен: 2,4

Інформація про викладача	
ПІБ, посада	Давидов Сергій Петрович, доцент
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/art-of-pop-and-jazz/Davydov.pdf
e-mail	davydovjazz@gmail.com

Інформація про викладача	
ПІБ, посада	Воропаєва Олена Вячеславівна, старший викладач
Профіль	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/art-of-

викладача	pop-and-jazz/Voropajeva.pdf
e-mail	vohello82@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Мистецтво акомпанементу в джазі» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» та навчального плану. Силабус визначає обсяг знань здобувачів вищої освіти відповідно до вимог Європейської кредитно-трансферної системи, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Мистецтво акомпанементу в джазі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання результатів навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво акомпанементу в джазі» є – підготовка висококваліфікованих фахівців, які професійно володіють навичками акомпанування в загальноприйнятому сенсі, а також широким спектром творчого потенціалу джазового концертмейстера-імпровізатора в контексті виховання професійних джазових музикантів на основі розвитку та вдосконалення імпровізаторсько-виконавської майстерності. Підготовка фахівців, які володіють музично-виконавською та музично-імпровізаторською майстерністю, необхідною для роботи артистами джазових оркестрів, ансамблів та акомпаніаторами джазовим солістам, із можливістю керування концертними й навчальними оркестровими групами, а також роботи педагогами різних ланок навчальної музичної системи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми бакалаври повинні **знати:**

- принципи формування акордових комплексів із різноманітними принципами структурної будови;
- правила формування акордових структур за буквено-цифровою системою, прийнятою в джазовій музиці;
- взаємозв'язок акордів і ладових структур;
- ладофункціональні та сонорні властивості гармонічних послідовностей;
- принципи та прийоми аранжування ускладнених акордів різних структур;
- основні методи з'єднання аранжованих акордів;
- методи ускладнення й переосмислення гармонічних послідовностей;
- типологію музичної фактури;
- основні способи фактурної організації музичного тексту фортепіанного акомпанементу в музиці європейської традиції і їх трансдукцію в джаз;
- вплив жанрово-стильових аспектів джазового мистецтва на принципи і прийоми фактурування;
- формоутворювальні та виразні функції фактури в джазовій творчості;

- сучасні течії в джазовій музиці і їх вплив на фактуро- і формоутворення.

Уміти:

- швидко і професійно створювати належну музичну імпровізаційну фактуру за буквено-цифровим записом гармонічної послідовності джазового твору;
- професійно орієнтуватися в особливостях фактурної організації музичного тексту акомпанементу в різних жанрах і стилях;
- знати напам'ять достатню кількість джазових тем-стандартів й евергрінів;
- створювати самостійні оригінальні творчі інтерпретації музичного тексту джазових тем із власними імпровізаціями;
- якщо дозволяє творча схильність, створювати авторські джазові п'єси з власними імпровізаціями;
- оволодіти певним рівнем свободи мислення та реалізації своєї творчої фантазії, навчитися створювати різноманітну фактуру, глибоко усвідомити зв'язок музичного тексту акомпанементу з художньо-образною сферою творчого ансамблевого імпровізаційного процесу;
- формувати належну музично-творчу комунікацію з солістом (або з учасниками ансамблю, або оркестру) для вирішення проблем цілісності розвитку музичного висловлювання й нюансів ансамблевої пластичності в контексті художньо-естетичного, жанрово-стильового, інтонаційного, темпового й динамічного балансу з солістом.

Здобуті знання та вміння забезпечують формування таких компетентностей, зокрема:

Інтегральна компетентність:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів навчання (ПРН):**

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем

Тема 1. Історично-стильові особливості розвитку мистецтва акомпанементу у творчості музикантів європейської традиції.

Тема 2. Жанрово-стильова ідентифікація джазової творчості.

Тема 3. Музична мова джазу, музичне мовлення в джазі.

Тема 4. Специфіка гармонії в джазової творчості.

Тема 5. Функціональна гармонія.

Тема 6. Нефункціональна гармонія.

Тема 7. Вільна гармонізація. Гармонічна сонорність.

Тема 8. Модальність і гармонія.

Тема 9. Специфіка метроритму в джазі, пріоритет синкопування й поліритму.

Тема 10. Динаміка й різноманітні прийоми артикуляції як засіб художньо-музичної виразності.

Тема 11. Синтаксична будова музичного мовлення.

Тема 12. Типи, принципи і прийоми фактурної організації.

Тема 13. Особливості фактурної організації музичного тексту акомпанементу у фортепіанній творчості європейської традиції.

Тема 14. Фактура у фортепіанній джазовій творчості.

Тема 15. Принципи фактурної організації музичного тексту фортепіанного акомпанементу в джазової творчості.

Тема 16. Вплив жанрово-стильових особливостей на фактурну організацію музичного тексту акомпанементу.

Тема 17. Полівекторність функцій фортепіанного акомпанементу в дуетній творчості. Акомпанемент як частина загального імпровізаційного музичного формоутворюючого процесу в дуетній творчості.

Тема 18. Дискретність, лабільність та мобільність прийомів фактурної організації в імпровізаційному процесі концертної творчості джазового дуету.

Тема 19. Співвідношення «імпровізаційного» та «композиційного» у джазовому акомпанементі.

Тема 20. Сучасні течії в джазовій музиці і їх вплив на фактуру акомпанементу й музичну форму в цілому.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота, гра в ансамблях, виступи у відкритих концертах, прослуховування фортепіанних творів.

Навчальні ресурси

Під час вивчення дисципліни використовується нотний фонд бібліотеки ХНУМ імені І.П. Котляревського, наукова та методична література, безкоштовні інтернет ресурси та платформи.

Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Національна шкала	ECTS шкала
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно	FX
1–34	Незадовільно	F

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно. Здобувач вищої освіти повністю виконує всі завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних вимог, професійно й переконливо створює власний акомпанемент у контексті ансамблевого імпровізаційного виконавства, має чітко виражений творчий підхід до музикування. Художньо-образний зміст творчого процесу базується на правильному відчутті жанрово-стильових особливостей та закономірностей фактуро- й формоутворення, що досить яскраво проявляється в логіці інтонаційного розвитку акомпанементу. Здобувач демонструє достатньо високий рівень загального музичного розвитку; показує невпинне зростання професійного художнього мислення джазового акомпаніатора-імпровізатора, творчу ініціативу, добре налагоджений комплекс полівекторної уваги до творчої комунікації з музичним партнером, багатство арсеналу віртуозної піаністичної майстерності; виявляє власні яскраві артистичні якості. У цілому – ставлення до занять дуже відповідальне і творчо зацікавлене.

82–89–В– добре. Здобувач вищої освіти виконує всі завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних вимог, демонструє грамотну, але не в усьому достатньо зрілу й змістовну реалізацію власного акомпанементу в контексті ансамблевої імпровізаційної творчості, володіє широким спектром виконавських способів та прийомів виразного музичного інтонування; показує певне зростання професійного творчого мислення джазового акомпаніатора-імпровізатора. Проте, при цьому, не виявляє яскравих творчих

концепцій і не дуже переконливо володіє художньо-віртуозними прийомами розгортання власних імпровізаційних висловлювань. Імпровізаційно-виконавська майстерність джазового акомпаніатора поступово розвивається, але не на найвищому художньо-технологічному рівні. Здобувач освіти відповідально ставиться до навчання, намагається долати свої недоліки і підвищувати свій професійний рівень.

75–81–С– добре. Здобувач вищої освіти виконує всі завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних вимог, проте демонструє не досить зрілу реалізацію власного акомпанементу в контексті формування ансамблевих імпровізаційних творів. Майстерність джазового акомпаніатора-імпровізатора розвивається, але дуже повільно й непереконливо. Розвиток професійного творчого мислення в контексті розуміння логіки розгортання імпровізаційного музичного тексту акомпанементу відбувається повільно і не повною мірою. Здобувач освіти володіє певним спектром піаністичних виконавських способів та прийомів виразного музичного інтонування, але при цьому припускається деяких технічних помилок при реалізації тексту акомпанементу. Майстерність джазового імпровізатора-виконавця поступово розвивається, але повільно й не переконливо. Здобувач освіти володіє певним спектром виконавських способів та прийомів виразного музичного інтонування, але при цьому не виявляє особливих творчих якостей і імпровізаторських художніх концепцій. Проте здобувач у цілому ставитись відповідально до навчання та намагається підвищувати свій рівень майстерності.

64–74–D– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує завдання навчальної дисципліни посередньо, не на належному професійному рівні. Демонструє обмеженість творчого мислення. Не переконливо володіє професійними навичками акомпаніатора-імпровізатора й виконавськими засобами виразного музичного інтонування. Не виявляє точного розуміння жанрово-стильових особливостей творів. Завдання художнього розвитку акомпанементу вирішує на дуже низькому рівні. Спостерігаються грубі помилки фактурно-тематичної організації музичного тексту. Демонструє мало позитивних змін щодо розвитку імпровізаторської та виконавської майстерності в контексті створення джазового акомпанементу. Ставлення до занять не відповідальне. Проте здобувач освіти має певний потенціал для підвищення рівню професіоналізму.

60–63–E– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує завдання навчальної дисципліни на низькому рівні. Демонструє слабкі музичні здібності та значну обмеженість у сфері творчого мислення. Погано розуміє питання художнього розвитку акомпанементу як важливої частини ансамблевого (дуетного) музичного твору. Показує низький рівень володіння професійними навичками акомпаніатора-імпровізатора й виконавськими прийомами виразного музичного інтонування. Спостерігаються недоліки реалізації стильових особливостей та численні грубі помилки фактурно-тематичної організації музичного тексту акомпанементу. Не демонструє позитивних змін щодо розвитку імпровізаторської та виконавської

майстерності. Ставлення до занять безвідповідальне. Проте здобувач освіти має деякий потенціал для набуття професійних навичок.

35–59–FX– незадовільно

(з можливістю повторного

складання). Здобувач вищої освіти дуже погано виконує завдання навчальної дисципліни або зовсім не виконує. Якщо процес формування акомпанементу й відбувається в реальному звучанні, то, на жаль, не відповідає професійним нормам і реалізується з численними стильовими й технічними помилками, які знищують художньо-естетичний зміст музикування та логіку його інтонаційного розвитку. Тобто здобувач освіти показує надзвичайно низький рівень володіння професійними навичками акомпаніатора-імпровізатора й виконавськими способами та прийомами виразного музичного інтонування. Спостерігаються численні грубі помилки реалізації стильових особливостей і прийомів фактурно-тематичної організації музичного тексту. Здобувач не демонструє розвиток свого творчого потенціалу ні в художньому, ні в технічному плані.

Проте здобувач вищої освіти може претендувати на повторне складання іспиту (заліку), якщо має деяку потенційну можливість для покращення імпровізаційно-виконавських навичок і вмінь відповідно до критерію «задовільно», а дуже низький рівень творчого виступу зумовлений поганим психічним або психофізичним станом.

1–34–F– незадовільно

(з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач вищої освіти не виконує завдання навчальної дисципліни. Процес формування акомпанементу або не відбувається, або, якщо й реалізується, то не відповідає професійним вимогам, тому що Здобувач освіти демонструє повну безпорадність, відсутність професійних навичок акомпаніатора-імпровізатора й піаністичних виконавських способів та прийомів виразного музичного інтонування. У контексті такого роду «музикування» спостерігається відсутність розуміння жанрово-стильових критеріїв і мають місце численні грубі технічні помилки, які повністю знищують художньо-естетичний зміст та спотворюють сенс і логіку професійної джазової творчості. Демонструються суттєві порушення принципів і прийомів фактурно-тематичного формоутворення в контексті організації музичного тексту акомпанементу. Використовуються примітивні способи інтонування. Протягом навчання здобувач вищої освіти недбало ставиться до занять, не піклується про набуття професійних якостей, не бажає працювати над набуттям і розвитком виконавсько-інтерпретаторських та імпровізаторсько-виконавських навичок.

Під час диференціації критеріїв оцінювання необхідно враховувати рівень творчої обдарованості здобувачів вищої освіти, рівень розвитку музичного мислення і здатності втілювати художній зміст у контексті звукової реалізації музичного твору, рівень імпровізаторсько-виконавського потенціалу. Значимими є також артистичні якості здобувача освіти.

При оцінюванні знань обов'язково треба враховувати індивідуальні можливості кожного здобувача вищої освіти, його особисті творчі успіхи, зацікавленість процесом навчання, результативність його творчої діяльності за даний навчальний період, якість самостійної роботи.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Вивчення дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І.П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І.П. Котляревського».

Рекомендовані джерела:

1. Давидов С. П. Фактурна організація джазового твору (на матеріалі фортепіанного мистецтва) : автореф. дис. ... кандидата мистецтвознавства : спец.: 17.00.03 – Музичне мистецтво / Давидов С. П.; Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Харків, 2015. – 24 с.
2. Москаленко В. Г. Музичний твір як текст / В. Москаленко // Київ. музикознавство : зб. ст. / [упоряд. В. Г. Москаленко]. – Київ, 2001. – Вип. 7. – С. 3–10.
3. Шип С. В. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / С. В. Шип ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2002. – 42 с.
4. Arthurs D. J. Reconstructing Tonal Principles in the Music of Brad Mehldau [Electronic resource] : PhD diss. / D. J. Arthurs. – Indiana Univ., 2011. – 234 p. – Mode of access: <http://udini.proquest.com/view/reconstructing-tonal-principles-in-pqid:2378883961/>. – Title from the screen.
5. Gridley M. Concise Guide to Jazz / M. Gridley. – 4th ed. – New York : Prentice Hall, Inc., 2003. – 262 p.
6. Hodson R. Interaction, Improvisation, and Interplay in Jazz / R. Hodson. – 6th ed. – New York : Routledge, 2007. – 197 p.

інтернет-ресурси

Бібліотека ХНУМ ім. І. П. Котляревськогою. Електронний каталог <https://numlib.kh.ua/elcat>